

ATATÜRK VE TÜRK GENÇLİĞİ

Doç. Dr. İLKER ALP *

XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu büyük ölçüde zayıflamış, girdiği savaşların çoğunda mağlup olmuş, bunun neticesinde ülkenin bazı yerleri işgal edilmiş veya bazı bölgeleri ayrılmaya yüz tutmuştur. Devlet, iktisadî, malî ve siyasî bağımsızlığını büyük ölçüde kaybetmiş, adeta yarı sömürge haline gelmiştir. İşte Mustafa Kemal Paşa bu ortamda yetişmiştir. Mustafa Kemal, ülkenin kötü kaderini değiştirmek için, tarihî sorumluluğunu çok genç yaşta iken idrak etmiştir. Manastır'da askerî lise öğrencisiyken ülkenin yönetimi ve siyasetindeki aksaklıkları arkadaşlarına da anlatmak, bu husustaki düşünce ve görüşlerini yaymak için gençler arasında okunmak üzere, el yazısı ile gizli bir okul gazetesi bile çıkarmıştır. Harp Akademisi yıllarında iken, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş umudunun olmadığını görmüştür. Bu nedenle Osmanlı ıslahatçıları gibi, imparatorluğu kurtarmak için yüzeysel işlerle uğraşmamıştır. Amacı, sarsılmaz ve sonsuz bir inancı olan Türk milletine dayanarak, bağımsız, güçlü, çağdaş, enerjik ve modern bir Türk devleti kurmaktır.

Bilindiği gibi Osmanlı Devleti, Türk milletininin kanı ve canı pahasına kazandığı Çanakkale Zaferi'ne veya Doğu Cephesi'ndeki başarılarına rağmen, Birinci Dünya Savaşı'ndan, müttefikleriyle birlikte yenik çıkmıştır. Osmanlı Hükûmeti, 30 Ekim 1918 tarihinde imzaladığı Mondros Mütârekesi ile İtilâf Devletleri'ne "kayıtsız, şartsız" teslim olmuştur. ¹ Büyük Harb'in uzun seneleri zarfında, milletimiz yorulmuş ve fakirleşmiştir. Devlet ve milletimizi savaşa sürükleyenler, kendi hayatlarının endişesine kapılarak ülkemizden firar etmişlerdir. İstanbul'daki Padişah ve Hükûmet aciz bir hale düşerek galiplerin denetime girmişlerdir. Bunların varlıkları da sadece sözden ibaret kalmıştır. Osmanlı Devleti, artık "devlet olma" özelliğini kaybetmiştir. İtilâf Devletleri, ordumuzun elinden silâh ve cephanesini almış, düşmanlar ülkemizi işgale koyulmuş, memleketimizdeki Hıristiyan unsurlar, kendi emellerine ulaşabilmek üzere, ki-

* Trakya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Öğretim Üyesi.

¹ Fahri Belen, *Türk Kurtuluş Savaşı*, Ankara 1983, s. 16-17.

lise ve diğer teşkilâtlarıyla devletin bir an önce çökmesi için sürdürdükleri faaliyetlerini arttırmışlardır. ² Bundan dolayı 1918 yılı, karanlığın hakim olduğu ve umutların eridiği bir yıldır. Bu karanlıklar ve umutsuzluklar ortamında, Mustafa Kemal Paşa için tükenmez inanç kaynağı, yüreğini kaplayan derin millet sevgisi ile Türk gençliğine duyduğu sonsuz güvendir. Birinci Dünya Savaşı'nın felâketli sonuçlar doğurduğu, en ateşli vatanseverlerin güçsüz kaldığı ve umutlarının söndüğü günlerde bile O, Türk Milleti'nin ve Türk gençliğinin başaracağına dair inancını kaybetmemiştir. Atatürk'ün Türk gençliği ile ilgili görüşlerini açıklayan en eski belge, 1918 yılının Mayıs'ında, bir fotoğrafın üzerine kendi el yazısıyla yazdıklarıdır. Burada Atatürk, gençliğe olan inancını ve duygularını şu sözlerle ifade etmiştir:

"Her şeye rağmen muhakkak bir nûra doğru yürümekteyiz. Bende bu imanı yaşatan kuvvet, yalnız aziz memleket ve milletim hakkındaki payansız (sonsuz) muhabbetim değil; bu günün karanlıkları, ahlâksızlıkları, şarlatanlıkları içinde sırf vatan ve hakikat aşkıyla ziya (ışık) serpmeye ve aramağa çalışan bir gençlik gördüğümündür." ³

Atatürkçülük'te Türk gençliğine güven sonsuzdur ve Türk gençliği ile övünülür. Nitekim Atatürk, gelecek kuşakların, büyük sorumluluklar üstleneceğini, eserini baştacı yapacağını, onu yaşatacağını, unutturmayacağını ve gençlerin geleceğin ümidi olduğunu Millî Mücadele'nin başında görmüştür, hissetmiştir. Herkesin umudunu kaybettiği ve gelecek kaygısı içine düştüğü 1919 yılında:

"Zaten her şey unutulur. Fakat biz, her şeyi gençliğe bırakacağız. O gençlik ki, hiç bir şeyi unutmayacaktır, geleceğin ümidi, ışık saçan çiçekleri onlardır. Bütün ümidim gençliktedir." diyerek bu hususu açıkça belirtmiştir. ⁴

2 Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk*, C. I, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, İstanbul 1981, s. 1-2.

3 Cem'i Demiroğlu, "Atatürk ve Gençlik", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. II, Sayı: 6, Ankara, Temmuz 1986, s. 603; Utkan Kocatürk, *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri*, III. Basım, Ankara 1984, s. 162; Akın İlkin, "Atatürk ve Gençlik", *İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Yıllığı I*, İstanbul Ağustos 1986, s. 94.

4 Genelkurmay Başkanlığı, *Atatürkçülük-Atatürkçü Düşünce Sistemi*, 3. Baskı, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1984, s. 164.

Prof. Dr. Afet İnan'ın bir hatırasına göre, Atatürk, uzun süren belge toplama ve yorucu yazma çalışmalarını bitirince, yakın arkadaşlarına: "şimdi beni dinleyin" diyerek "Gençliğe Hitabe"yi çok hissi bir şekilde okumuştur. Okumayı tamamlayınca bakışları Ankara ovasının derinliklerine dalmış, gözlerinden Türk gençliğine duyduğu güven ve sevginin ifadesi olan birkaç damla yaş süzölmüştür.⁵

Aynı akşam arkadaşlarına:

"Tarihi yaşadığımız gibi yazdık, fakat geleceği Cumhuriyete inananlara, koruyanlara ve yaşatanlara emanet etmek lâzımdır"⁶ değerlendirmesini yapmıştır.

Gençliğe bu derece güvenen ve inanan Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduktan ve büyük inkılaplarını başardıktan sonra, millî mücadeleyi başlatmak üzere, Samsun'da Anadolu topraklarına ayak bastığı 19 Mayıs 1919 gününü, gençliğe **"Gençlik ve Spor Bayramı"** olarak armağan etmiştir.⁷ Samsun'dan Havza'ya geçerken kendisinin de coşkuyla söylediği **"Dağ Başını Duman Almış"** marşını ise **"Gençlik Marşı"** olarak ilân etmiştir. Zaten Millî Mücadele'ye destek veren Türk gençliği, yaptığı işlerle, gösterdiği fedakârlıkla, çağdaş düşüncesiyle, böylesine görkemli bir bayramı ve anlamlı bir marşı hak etmiştir.⁸

Atatürk, Sivas Kongresi'nde manda idaresini savunanlara karşı çıkan tıbbiye öğrencisi Hikmet'e ve O'nun millî duyguları güçlü olan Türk gençliğine kuşkusuz sonsuz güven duygusuyla bağlanmıştır. Sivas Kongresi'nde manda düşüncesinin, hararetli sözlerle savunulduğu ortamda, hatta Mustafa Kemal Paşa'nın en yakın bazı arkadaşları tarafından da benimsendiği sırada, İstanbul'da askerî tıp öğrencisi olan Hikmet adındaki genç, kongre salonunda söz alarak coşkulu bir sesle sanki ateş ve heyecan

5 Burhan Göksel, "Atatürk'ün Eğitim Konusunda Görüşleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. I, Sayı: 3, Ankara 1985, s. 949.

6 Akın İlkin, "Atatürk ve Gençlik", *İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yıllığı I*, İstanbul 1986, s. 95.

7 Utkan Kocatürk, "Atatürk'te 'Gençlik' Kavramı ve Atatürkçü Gençliğin Nitelikleri", *Atatürkçü Düşünce*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 1992, s. 877.

8 Vehbi Tanfer, "Atatürk ve Türk Gençliği", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 6, Sayı: 18, Ankara Temmuz 1990, s. 698; Niyazi Ahmet Banoğlu, *Nükte, Fıkra ve Çizgilerle Atatürk*, Birinci Kitap, İstanbul 1954, s. 89.

kesilmiş olarak şu konuşmayı yapmıştır:

"Paşam! Murahhası bulunduğum tıbbiyeliler beni buraya istiklâl davamızı başarmak yolundaki mesaiye katılmak üzere gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olanlar varsa, bunlar her kim olurlarsa olsun, şiddetle red ve takbih ederiz (ayıplarız). Farz-ı muhal manda fikrini siz dahi kabul ederseniz, sizi de reddeder, Mustafa Kemal'i (vatan kurtarıcı değil, vatan batırıcı) olarak adlandırır ve tel'in ederiz..."

Umudunu kaybedenlere rehber ve örnek teşkil eden, millî heyecan ile millî ruhu belirten bu konuşma üzerine kongrede bulunanlar duygulanmış, gözyaşlarını tutamamışlardır. Mustafa Kemal Paşa da çok duygulanmış ve aynı heyecanla şu karşılığı vermiştir:

"Arkadaşlar, gençliğe bakın, Türk Milleti bünyesindeki asil kannın ifadesine dikkat edin". Bu arada Paşa, Hikmet Bey'e dönerek:

"Evlât, müsterih ol. Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum. Biz ekalliyette kalsak dahi, mandayı kabul etmeyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: Ya İstiklâl, Ya Ölüm" demiştir.

Hikmet Bey yerinden fırlamış ve **"Varol Paşam."** sözleriyle Mustafa Kemal Paşa'nın elini öpmüştür. Türk gençliğinin olduğu gibi, daima ileri ve inkılâpçı düşüncelere bayraktarlık etmiş ve tıbbîyenin askerî üniformasıyla kongreye katılmış olan bu gencin, Mustafa Kemal Paşa da alından öperek şunları söylemiştir:

"Gençler, vatanın bütün ümid ve istikbâli size, genç nesillerin anlayışı ve enerjisine bağlanmıştır". ⁹ Bu olay dahi Atatürk'ün Türk gençliğine güveninin nereden geldiğini anlatmaya yeterli bir örnektir.

Mustafa Kemal Atatürk, her şeyden önce gençliğin dinamizm demek olduğunun bilincinde idi. İşte bu nedenledir ki, Millî Mücadele'deki kadrosunu seçerken, özellikle gençler üzerinde durmuş, kadrosunda gençlere

⁹ Vehbi Cem Aşkun, *Sivas Kongresi*, 2. Baskı, İstanbul 1963, s. 143; Mahmut Goloğlu, *Üçüncü Meşrutiyet*, Ankara 1970, s. XI-XII; Mazhar Müfit Kansu, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, C. I, TTK Yayını, Ankara 1966, s. 248; Vehbi Tanfer, a.g.m., s. 699-700.

ağırlık vermiş, aynı zamanda genç fikirli yazarlardan da faydalanmıştır. O, diyaloga açık bir yöntemle meydana getirdiği kadro içinde bulunan gençler ve genç fikirlilerle ülkenin kurtuluş meselesini tartışmış, onların değişik fikirlerinden çağdaş bir senzezi kafasında oluşturmuş ve değerlendirmiştir.¹⁰ Aslında, Mustafa Kemal ve Millî Mücadele'nin ön safındaki liderler de genç sayılırlardı. Çünkü Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktığında, eriştiği rütbelere ve taşıdığı büyük sorumluluğa göre yaşça gençti, sadece 38 yaşındaydı. Her şeyden önce, düşünce tarzı, heyecanı ve enerjisiyle gençti. Ömrü boyunca bulunduğu davranışlarıyla ve yarattığı eserleriyle genç kalmayı bilecek yapıya sahipti.¹¹

Atatürk'ün, Amasya'daki fikir arkadaşları (Rauf Orbay, Refet Bele), Millî Mücadele'yi ilk günden itibaren yürütenler (Kâzım Karabekir, Ali Fuad Cebesoy ve diğerleri), hep 37-38 yaşlarında genç insanlardı. Sonradan Batı Cephesi Komutanlığı ve Lozan Baş Delegeliği görevlerini yapacak olan İsmet İnönü, onlardan da gençti. Meydan savaşlarında büyük birliklerin başında bulunan komutanların ekseriyeti 40 yaşına gelmemişti. Silâhlarıyla olduğu kadar kalemleriyle de Millî Mücadelemizi baştan sonuna kadar destekleyen aydınlarla yazarların büyük çoğunluğu da bu genç kuşaktandı. Falih Rıfkı (Atay), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu), Ruşen Eşref (Ünaydın), Yahya Kemal (Beyatlı) gibi vatansever kalem sahiplerinin çoğu 25-30 yaşlarında gençlerdi.¹²

Bu "altın kuşak", II. Meşrutiyet'i ve onu izleyen çeşitli buhranları görmüş, Trablusgarp Savaşı mağlubiyetiyle Balkan Savaşları'nın felâketlerini yaşamış, Birinci Dünya Savaşı'nın ateş çemberinden de geçerek bunlardan gerekli dersleri almış, memleket acısıyla yürekleri yanmış, genç yaşta büyük tecrübeler edinmiş ve olgunlaşmıştır.¹³

42 yaşında Cumhuriyet'i ilân eden, 44 yaşında şapka ve kıyafet inkılâplarını gerçekleştiren, 48 yaşında yeni Türk alfabesini yürürlüğe koyan Büyük Atatürk, taşıdığı düşünce yeniliği, ruhundaki enerji tazeliği sebebiyle hayatının her çağında gençti. O'na göre, genç olmanın ölçüsü sa-

10 Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 700.

11 Önder Göçgün, "Atatürk ve Gençlik", *Türk Dili*, Sayı: 401, Ankara Mayıs 1985, s. 440.

12 Turhan Feyzioğlu, "Atatürk ve Gençlik", *Atatürkçü Düşünce*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 1992, s. 868-869.

13 Turhan Feyzioğlu, A.g.m., s. 869.

dece yaş değil, yaşın yanında belirlediği ilkelere, başardığı inkılâplara inanç ve bağlılıktır. Örneğin bir toplantıda Atatürk, "**Gençlik nedir?**" sorusunu sordu. Çeşitli cevaplar verildikten sonra, kendisi Türk gençliğinin tarifini şöyle yaptı:

"Benim anladığım gençlik, Türk İnkılâbı'nın fikirlerini ve ideolojilerini benimseyip, gelecek nesillere aktarabilecek kimselerdir. Benim nazarımda yirmi yaşındaki bir yobaz ihtiyardır, yetmiş yaşındaki bir idealist de, ter-ü taze bir gençtir. İşte benim anladığım Türk genci." ¹⁴

Atatürk, gençlik kavramının, genel anlamda belirli bir yaş dilimini kapsamakla beraber, zaman zaman biyolojik anlamını aşarak idealist olmak anlamına da geldiğini belirtmiştir. Atatürk, "**Genç fikirli demek doğruyu gören ve anlayan gerçek fikirli demektir**" ¹⁵ ifadesini bu anlamı açıklamak üzere kullanmıştır. Bu yüzden Atatürk'ün, Türk gençliği ile ilgili ifadelerinde, gençlik sözünü, sadece belirli bir yaş grubundakilerle sınırlamamak lâzımdır. Daha geniş anlamda yani bir fikir gençliği, bir ideal gençliği, Atatürk İlke ve İnkılâpları'na bağlı olanları, Cumhuriyet'i sonsuza kadar devam ettirmek azminde bulunanları anlamak gereklidir.

Mustafa Kemal Paşa, ülkenin içinde bulunduğu olumsuzluklara rağmen, Türk milletinin bağrından çıkan genç ordusuna ve genç aydınlarına güvenerek Millî Mücadele'yi başlatmış, sürdürmüş, başarıya ulaştırmıştır. Kurmuş olduğu Cumhuriyet'i de hiç tereddüt etmeden, sarsılmaz bir güven ve inanç beslediği Türk gençliğine emanet etmiştir. 17 Ekim 1922'de Bursa'da kendisini karşılayan geleceğin gençleri olacak çocuklara yaptığı bir konuşmada şöyle seslenmiştir:

"Küçük hanımlar, küçük beyler!

Sizler hepiniz atinin bir gülü, yıldızı, bir nûr-ı ikbâlisiniz (mutluluğun ışığısınız). Memleketi asıl nûra gark edecek sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek, ona göre ça-

14 Utkan Kocatürk, A.g.e., s. 165; Aynı yazar, A.g.m., s. 877-878; Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 704.

15 Utkan Kocatürk, A.g.e., s. 7.

lışımız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz; kızlar, çocuklar!"¹⁶

Atatürk'ün, iki büyük nutkunu Türk gençlerine seslenerek bitirmesi büyük önem taşımaktadır. Bunlardan birincisi, 30 Ağustos 1924'te Büyük Zafer'in ikinci yıldönümünde, Dumlupınar'da, Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanıldığı alanda yaptığı tarihî konuşmadır. Bir hitabet şaheseri olan bu özlü konuşmada Atatürk, zaferle sonuçlanan Bağımsızlık Savaşı'nı anlatmış, mutlaka kazanılması gereken yeni savaşın, uygarlık savaşı olduğunu belirtmiş ve "**son sözlerimi özellikle memleketimizin gençliğine yöneltmek istiyorum**"¹⁷ diyerek konuşmasını gençliğe olan güvenine, gençlerin büyük fedakârlıkla kurulan Cumhuriyet'i yücelterek daimî kılacaklarına ve devleti arzu edilen hedeflere ulaştıracaklarına emin olduğunu şu sözlerle tamamlamıştır:

"Gençler!

Cesaretinizi takviye ve idâme eden (devam ettiren) sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfân ile, insanlık meziyetinin, vatan muhabbetinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız.

Ey yükselen yeni nesil! İstikbâl sizindir. Cumhuriyeti biz te'sis ettik; onu i'lâ (yükseltecek) ve idâme edecek (devam ettirecek) sizsiniz."¹⁸

İkincisi, **Büyük Nutuk**'tur. Atatürk 1927 yılında Cumhuriyet Halk Partisi kurultayında, 6 gün içinde, 36 saat süre ile **Büyük Nutku**'nu okumuştur. Burada Millî Mücadele Destanı'nın askerî, siyasî ve diğer bütün yönlerini belgelerle ortaya koymuştur. Büyük bir imparatorluğun nasıl çöktüğünü, onun enkazından genç Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl doğduğunu anlatmış ve Türk İnkılâbı'yla çağdaşlaşma hareketinin amaçlarını açıklamıştır. **Nutuk**'ta:

"Bugün vasıl olduğumuz netice, asırlardan beri çekilen millî muşibetlerin intibâhı (uyanışı) ve bu aziz vatanın, her köşesini sulayan

16 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, s. 45-46; Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 700.

17 Turhan Feyzioğlu, A.g.m., s. 870-871.

18 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, s. 188; Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 700; Akın İkin, A.g.m., s. 95, 97.

kanların bedelidir. Bu neticeyi Türk gençliğine armağan olarak emanet ediyorum." ¹⁹ ifadesiyle, ulaşılan neticenin, yani bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, asırlardan beri çekilen millî felâketlere karşı bir uyanışın, büyük bir mücadelenin, aziz vatanımızın her köşesinin şehitlerimizin kutsal kanlarıyla sulanmasının bedeli olduğunu ve bu neticeyi de Türk gençliğine armağan olarak emanet ettiğini bildirmiştir. Bu sözlerin devamında ve **Büyük Nutuk**'un sonunda ise, **Atatürk'ün Türk Gençliği'ne Hitabesi** yer almaktadır. Burada Millî Mücadele ile elde edilen bağımsızlık, bu bağımsızlığın simgesi olan Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve savunmak şerefi ile sorumluluğu Türk gençliğine bırakılmıştır. Atatürk, Türk gençliğine hitab ederek düşüncelerini şu anlamlı sözlerle dile getirmiştir:

"Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyeti'ni, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbâlinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbâlde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî, bedhahların (kötülük isteyenler) olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmiyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsaid bir mahiyette tezâhür edebilir (ortaya çıkabilir). İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahîm olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevililerin (istilacıların) siyasî emelleriyle tevhid edebilirler (birleştirebilirler). Millet, fakr-ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbâlinin evlâdı! İşte; bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve Cumhuriyeti'ni kurtarmaktır! Muhtaç olduğun

kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!²⁰

Görüldüğü gibi, Atatürk, Türk gençliğine seslenirken anlattığı durum ve çizdiği tablo, Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki mağlubiyetiyle birlikte ortaya çıkan karanlık manzardır. Hitabede bu karanlık günlerin, Türk Milleti'nden alınan güçle aydınlığa dönüştürüldüğünü, bu aydınlığın sürekli kalmasını sağlayacak ve Türk milletini daha güzel yarınlara kavuşturacak gücün de Türk gençliğinin olduğunu belirtmektedir. Ancak, Atatürk burada haklı olarak gelecek için bazı uyarılarda bulunmaktadır. Öyle ki, her zaman Türk istiklâlini ve Cumhuriyeti'ni yok etmek isteyen iç ve dış güçlerin ortaya çıkabileceğini, zorla ve hile ile aziz vatanımızın önemli kurum ve kuruluşlarının ele geçirilebileceğini, hatta memleketimizin her tarafının bilfiil işgal edilebileceğini, iktidara hakim olanların gaflet ve dalâlet, hatta hıyanet içinde bulunabileceklerini, ya da bazı yetkililerin şahsî menfaatlerinin düşmanların siyasî emelleriyle birleşebileceğini hatırlatmaktadır. Ayrıca bu durum ve daha zor şartlar içinde dahi, Türk gençliğinin en önemli görevinin, Türk istiklâl ve Cumhuriyeti'ni sonsuza kadar korumak ve savunmak olduğunu açık bir tarzda bildirmektedir. Diğer taraftan Türkiye Cumhuriyeti'ni ilelebet muhafaza ve müdafaa etmek için gerekli kudretin, Türk gençliğinin damarlarındaki asil kanda mevcut olduğunu ifade ederken, Türk gençliğine olan sarsılmaz inancını ve Türk milletinin tarihî derinliklerinden gelen gücünü, büyük bir hitabet örneği olarak ortaya koymuştur.

Son yıllarda devletimizin aleyhine sürdürülen çeşitli zararlı faaliyetlerin artması, yaşanan soğuk ve sıcak savaşların tırmanması, bölgemizdeki huzursuzlukların had safhaya ulaşması gibi hususlar, Atatürk'ün, Türk gençliğinin, dış düşmanlara hatta ülkemizde gaflet, dalâlet ve hıyanette bulunanlara karşı uyanık olması gerektiğini, millî birlik ve beraberliğimizin son derece büyük önem taşıdığını belirtirken, ne kadar haklı olduğunu bir kez daha teyit etmektedir. Bu yüzden Atatürk'ün gençliğe hitabesi, sadece geçmişle ilgili belirli bir süreyi kapsamamaktadır. Bugün ve gelecek için de geçerli olan ve bütün Türk milletinin ders alması gereken canlı bir belge niteliği taşımaktadır.

"Atatürk'ün, cumhuriyet ve bağımsızlığımızın korunması gibi son de-

20 Mustafa Kemal Atatürk, A.g.e., s. 897-898.

rece önemli görevleri neden Türk gençliğine verdiği veya hitabeyi neden gençliğe atfettiği" tarzındaki sorulara ise: "Atatürk'ün gözündeki Türk gençliği milletin "dinamik kesimi", "geleceği", "taze gücü", "asil kanı", "öz-suyu", "hayat kaynağı"dır. Gençlik idealisttir, çıkar peşinde koşmaz, daima iyiyi, güzeli, doğruyu arar, hakkın, doğrunun yanında yer alır, açık düşünceli, açık sözlü, dürüst ve yapıcıdır." ²¹ cevabı verilebilir. Ayrıca Atatürk, Türk gençliğini yakından tanımakta ve ondaki vatanperverliği çok iyi bilmektedir. O gençlik ki; Trablusgarp'ta, Balkanlar'da, Yemen'de ve daha bir çok yerde kanlarını sebil etmiş, Sarıkamış Dağlarında, karların ak örtüsünü üzerine kefen yapmış, Çanakkale'de düşmana karşı göğsünü siper etmiş, Anadolu'nun bir çok yerinde vatan ananın kucağında ebedî uykusuna yatmış olmanın hazzını tatmıştır. Atatürk, işte bu önemli özelliği ile Türk gençliğinin vatan ve milletini her zaman ve ne pahasına olursa olsun, sonsuza kadar koruyacağını bilmektedir.

Atatürk'e göre millî eğitim, bağımsızlık savaşı kadar önemlidir. O, bunu Yunanlıların Kütahya-Eskişehir üzerinden Ankara'ya doğru saldırıya geçtikleri günlerde ispat etmiştir. Düşman bütün gücüyle saldırıya geçtiği sırada, 16-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında, Ankara'da, millî eğitim-öğretim seferberliğini de başlatmıştır. Bu hareketiyle hem eğitim-öğretime verdiği önemi göstermiş, hem de iç ve dış kamuoyuna Türk ordusunun başarıya ulaşacağına emin olduğu imajını vermiştir. Bu dünya tarihinde hiç bir ülkenin yapmadığı, hiç bir devlet adamının düşünmeye cesaret edemediği bir harekettir. Atatürk, o tehlikeli günlerde, 16 Temmuz 1921 tarihinde, Ankara'da Maarif Kongresi'ni açarken, yaptığı konuşmada düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

"... Gerçi bugün maddî, mânevî ve menâbi-i kuvvamızı (kuvvet kaynaklarımız), hudud-ı millîyemiz dâhilindeki memleketlerimizde müstevlî (istilacı) bulunan düşmanlara karşı isti'mâl etmek (kullanmak) mecburiyetindeyiz. İrfan-ı memleket için tahsis edilebilen şey müstakbel maarifimize mâbihilistnad (dayanmaya vesile) olacak bir temel kurmaya kâfi değildir. Ancak vâsi ve kâfi şerâit ve vesâite mâlik oluncaya kadar geçecek eyyâm-ı cidalde (mücadele günlerinde) dahi kemâl-i dikkat ve itina ile işlenip çizilmiş bir millî terbiye programı vücade ge-

21 Turhan Feyzioğlu, A.g.e., s. 872.

tirmeye ve mevcut maarif teşkilâtımızı bugünden müsmir (sonuç veren) bir faaliyetle çalıştıracak esasları ihzar etmeye hasr-ı mesâî eylemeliyiz..."²²

Daha sonra ise öğretmenlere şöyle hitap etmiştir :

"... Milletimizi yetiştirmek gibi mukaddes bir vazifeyi deruhde eden heyet-i mübeccelenizin (yüce heyetinizin) bugünün vaziyetini nazar-ı itibara alacağından ve her müşkülü iktihâm (göğüs germe) ile bu yolda gayet metinâne yürüyeceğinden şüphem yoktur. Vazifeniz pek mühim ve hayatîdir. Bunda muvaffak olmanızı Cenab-ı Haktan temenni ederim."²³

Eğitim sisteminin millilik ilkesine dayanması prensibi, Atatürk'ün ana hedeflerinden birini teşkil etmektedir. Bu yüzden Atatürk, 1 Mart 1924'te T.B.M.M.'nin açış konuşmasında, eğitim sisteminin her bakımdan millî nitelikli bir siyasetle belirlenmesi talimatını şu sözlerle vermiştir :

"Türkiye'nin terbiye ve maarif siyasetini her derecesinde, tam bir vuzuh ve hiç bir tereddüte yer vermeyen sarahat ile ifade etmek ve tatbik etmek lâzımdır. Bu siyaset, her mânasıyla, millî bir mahiyette belirlenmelidir."²⁴

Başka bir konuşmasında da şunları ilâve etmiştir :

"Millî ahlâkımız, medenî esaslarla ve hür fikirlerle beslenmeli ve takviye olunmalıdır. Bu çok mühimdir." (1925)

"Bir millet irfan ordusuna mâlik olmadıkça, muharebe meydanlarından ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin pâyidar neticeler vermesi ancak irfan ordusuyla kaimdir" (24 Mart 1923).²⁵

22 Söylev ve Demeçler, C. II, s. 19.

23 Hâkimiyet-i Millîye, 21 Temmuz 1921'de yapılan mülâkat; Söylev ve Demeçler, C. II, s. 21; Azmi Süslü, Atatürk ve Gençlik, Ankara 1986, s. 10.

24 Kemay Ayaç, "Atatürk'ün Eğitim Görüşü", Atatürkçülük (II. kitap), Ankara 1983, s. 109.

25 Azmi Süslü, A.g.e., s. 10.

Ulu Önder Atatürk, hayatı boyunca eğitime ve eğitimcilere önem vermiş, yeni Türkiye'nin kurulmasında kendisine en yakın yardımcı olarak öğretmenleri görmüş, her fırsatta öğretmenleri ve öğretmenlik mesleğini yüceltmıştır. Atatürk, öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmalarda esas itibarıyla yeni nesilleri yetiştirecek olan cumhuriyet öğretmenlerinin görevleri üzerinde ayrıntılı olarak durmuştur. Örneğin, Atatürk, 25 Ağustos 1924'te, Ankara'da, toplanan Muallimler Birliği Kongresi'ne katılan üyelere, yeni Türkiye'nin biçimlenmesinde ve yeni nesillerin yetiştirilmesinde en önemli görevin öğretmenlere düştüğünü aşağıdaki sözlerle açıklamıştır :

"Muallimler,

Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr muallim ve mürebbileri, sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip (orantılı) bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek seciyeli muhafızlar ister. Yeni nesli bu evsâf ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Mümtaz vazifenizin ifasına âli himmetlerle hasr-ı mevcudiyet edeceğinize asla şüphe etmem." ²⁶

Görüldüğü gibi, Atatürkçülük'te gençlik, gençliğin yetiştirilmesi, devletin geleceğinin güvence altına alınması ve millî ülkünün gerçekleştirilmesi yönlerinden önemli bir yer tutar. Çünkü ahlâklı, kültürlü, memleket meseleleri ile ilgili, millî karakteri temsil eden, çalışkan ve vatansever bir gençliğin yaratılması Atatürk'ün gayesi olmuştur. O, "**Milletin bağrından temiz bir nesil yetişiyor. Bu eseri ona bırakacağım ve gözüm arkamda kalmayacak.**" derken işte bu gençliği kasdetmiştir. ²⁷

Atatürk'e göre gençlik çağı, olumsuz ve verimsiz bir taşkınlık çağı değildir. Yılmayan bir azimle ve coşkuyla, canlılıkla, milletin daha güzel yarınlarına kavuşması için çalışma çağıdır. Onun gözünde Türk gençliği, akılcı, bilimsel metodu benimsemiş, millî menfaatleri her şeyin önünde tutan, Türk İnkılâbı'nı ve Cumhuriyet İlkeleri'ni savunan, yaşatma mücadelesi veren dinamik bir güçtür. Büyük Nutku'nda Türk gençliğine olan inancını

²⁶ Galip Karagözoğlu, "Atatürk İnkılâbının Yerleşmesinde ve Gerçekleşmesinde Eğitimin Rolü ve Yeri", **Atatürkçülük (II. kitap)**, Ankara 1983, s. 131; Kemal Aytaç, **A.g.m.**, s. 111-112.

²⁷ Genelkurmay Başkanlığı, **Atatürkçülük...**, s. 161.

dile getirirken bu hususlara da değinmektedir. Türk gençliği Atatürkçülük'ün akılcı yolundan ayrılmayacak, akıl dışı hareketlere ve yabancı ideolojilere sapmayacaktır. Dünyada her şey için, uygarlık için, hayat için en gerçek yol göstericinin "ilim ve fennin" olduğunu asla unutmayacaktır. **"Hayatta en hakiki rehber ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında rehber aramak gaffettir, delâlettir, cehalettir"** diyen Atatürk, gençlerin ilim ve fennin yolunda ilerlemelerini ve bunu kendilerine rehber olarak almalarını istiyordu. Onun bu sözleri aynı zamanda millî meselelerin çözümünde de en önemli unsur olan sosyal ve fen bilimlerin gereğini kanıtlamaktadır.²⁸

Atatürk gençlere bilgi sahibi olmayı, ilim, fen ve teknolojide çağdaş devletlerin seviyesine çıkmayı, hatta onları geçmeyi hararetle tavsiye ederken, diğer taraftan da millî seciye, millî geleneklere, Türklük duygusuna, ülkü birliğine, ülke bütünlüğüne, millî birlik ve beraberliğe önem verdiğini şöyle vurgulamıştır :

"Bir ülkenin en değerli varlığı yurttaşlar arasında millî birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık, duygu ve kabiliyetlerin uygunluğudur... Bu sebeple Türk Milleti'nin idaresinde ve korunmasında, millî birlik, millî duygu, millî kültür en yüksekte göz diktığımız idealdir."²⁹

Atatürk, 27 Ekim 1922 tarihinde, Bursa'da öğretmenlere hitap ederken sınıf, cins, kültür farklılığının ortadan kaldırılarak millî birliğin sağlanması gerektiğini şu sözlerle yeniden hatırlatmıştır :

"Hanımlar, Beyler!

Kat'iyen bilmeliyiz ki, iki parça halinde yaşayan milletler zayıftır, marîzdir (hastalıktır)."³⁰

Atatürk, gençleri, ülkeyi dört bir taraftan saran, hatta uzaklardan bile onun varlığını, bütünlüğünü parçalamaya çalışan ve dün olduğu gibi, bugün de ülke içine sızan düşmanları iyi tanımayı, onları kendi silâhlarıyla

28 Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 702.

29 Hurşit Ertuğrul, "Atatürkçülük Evrensel Boyutlu Bir Düşünce Sistemidir", **Atatürk Haftası Armağanı**, Atatürk Dizisi, Sayı: 23, Ankara 10 Kasım 1990, s. 2.

30 Kemal Aytac, A.g.m., s. 108.

tesirsiz hale getirmeyi, milletlerarası platformda sürdürülen mücadeleyi yürütebilecek tarzda yetiştirmeyi plânlamıştır. Batı'nın ilmine, fennine, teknolojisine açık olmasına rağmen Atatürk, yakın komşularımızın haris emellerine dikkat çekmiş, hayatı boyunca bütün yabancı ideolojileri veya yurt dışından idare edilen teşkilâtları reddetmiş, Avrupa devletleri gibi ABD'nin de siyasî, iktisadî ve askerî tahakkümüne, mandasına, liderlik iddialarına asla müsaade etmemiştir. Yabancıların ülke üzerinde söz sahibi olmak istemelerine karşı çıkmıştır. Bu konudaki hoşgörüyü, vurdumduymazlığa, hiç müsaade etmemiş ve gençlerle halkın son derece duyarlı hareket etmesini tavsiye etmiştir :

"Millî terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafâtından (boş inançlarından) ve evsâf-ı fitriyemizle (yaratılışımızdaki özelliklerle) hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, şarktan ve garptan gelebilen bilcümle tesirden tamamen uzak, seciyye-i millîye (millî karakterimiz) ve tarihiyemizle mütenâsip (uygun olan) bir kültür kastediyorum. Çünkü dehâ-ı millîmizin inkişâf-ı tâmmı ancak böyle bir kültürle temin olunabilir. Laalettayin (gelişigüzel) bir ecnebî kültürü şimdiye kadar takip olunan yabancı kültürlerin muhrip (tahrip edici) neticelerini tekrar ettirebilir. Kültür (hairesât-ı fikriyye) zeminle mütenasiptir. O zemin, milletin seciyesidir." ³¹

Kararlı, azimli, hiçbir şeyden yılmadan ve ülke çıkarları için son derece hassas olan Atatürk, Konya Türk Ocağı'nda 20 Mart 1923 tarihinde yaptığı konuşmada dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak öncelikle kendi benliğimize, milliyetimize sahip çıkmamız, millî varlığımıza düşman olanlarla dostluk kurmamamız, millî benliğimize, bağımsızlığımıza ve geleceğimize kastedecek güçleri zararsız hale getirmemiz, hatta bu mücadelede tek başına kalsa dahi, millet ve memleketimiz aleyhinde faaliyette bulunanları kendisinin yok edeceğini şu sözlerle ifade etmiştir :

"... Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak evvelâ bizim kendi benliğimize ve milliyetimize bu hürmeti hissen, fikren, fiilen

31 Azmi Süslü, A.g.e., Ankara 1986, s. 9-10.

bütün ef'al (uğraş) ve harekâtımızla gösterelim; bilelim ki millî benliğini bulmayan milletler başka milletlerin şikâridir (avidir).

Mevcudiyet-i milliyemize düşman olanlarla dost olmalıyım. Böy-
lelerine karşı bir Türk şairinin dediği gibi,

(karşı duvardaki levhayı işaret ederek)

'Türküm ve düşmanım sana, kalsam da bir kişi'

diyelim. Düşmanlarımıza bu hakikatı ifade ettiğimiz gün, kanaatimize, mefkûremize, istikbâlimize yan bakan her ferdi düşman telâkki ettiğimiz gün, millî benliğe uzanacak her eli şiddetle kır-
dığımız, milletin önüne dikilecek her haili (engeli) derhal devirdiğimiz gün, halâs-ı hakikiye (gerçek kurtuluşa) vasıl olacağız. Ve sizler gibi münevver, azimli, imanlı gençler sayesinde bu halâsa vasıl olacağımıza emin olabiliriz..."

"Şüphe yok ki arkadaşlar, millet birçok fedakârlık birçok kan bahasma, en nihayet elde ettiği umde-i hayatiyesine (hayat prensiplerine) kimseyi tecavüz ettirmeyecektir. Bugünkü hükûmetin, meclisin, kanunların, Teşkilâtı Esâsiye'nin (Anayasa'nın) mahiyet ve hikmeti hep bundan ibarettir.

Sizlere bunun da fevkinde bir söz söyleyeyim. Farzı muhal eğer bunu temin edecek kanunlar olmasa, bunu temin edecek meclis olmasa, öyle menfi adım atanlar karşısında herkes çekilse ve ben kendi başıma yalnız kalsam, yine tepeler ve yine öldürürüm."³²

Türk Milleti, Atatürk'ün gösterdiği yüce hedefe doğru ulaşmak üzere, uzun mesafeler katetmiş, bir çok büyük engeli aşmıştır. Bugünün 70 milyonluk Türkiye'si, 1920'lerin 10-12 milyonluk Türkiye'sinden, mukayese edilemeyecek tarzda büyük ölçüde ilerlemiştir. Fakat henüz Atatürk'ün millî ülkü olarak benimsediği hedefe ulaşmış değiliz. Bu hedefe ulaşmak için Atatürkçülük, gençlerin ilmî eğitim-öğretimlerinin yanısıra, Atatürk

32 Hâkimiyet-i Millîye, 26 Mart 1923'de yayınlanan mülâkat; Söylev ve Demeçler, C. II, s. 147, 150; Azmi Süslü, A.g.e., s. 11-12.

İnkılâp ve İlkelerine bağlı olarak millî bir ruhla yetiştirilmelerini öngörmektedir. Gençlerin kazanacağı eğitim, her şeyden önce, millî ahlâka uygun olacak, manevî vasıflarla donatılacak, bağımsızlık, vatan ve millet sevgisi ile pekiştirilecek, sağlam aile yapısına dayanacak, millî birliği ve bareberliği temin edecektir. Cumhuriyeti iç ve dış tehlikelerden korumayı en büyük görev saymak, bu duygularla birbirlerine kenetlenmek, Atatürkçü gençliğin temel niteliklerindedir. ³³ Atatürk, eğitim ve öğretim sisteminin her kademesinde bu hususlara uyulmasını isteyerek gençleri yetiştirecek olan öğretmenlere şu direktifleri vermektedir :

"Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara bilhassa mevcudiyeti ile, hakkı ile, birliği ile tearuz eden (ters düşen) bilûmum yabancı anasırla (unsurlarla) mücadele lüzumunu ve efkâr-ı milliyeyi kemâl-i istiğrak ile (millî duyguya dayanan düşünceleri büyük bir olgunlukla) her mukâbil fikre karşı şiddetle ve fedakârlıkla müdafaa zaruretini telkin edilmelidir. Yeni neslin bütün kuvâ-yı ruhiyesine (manevî gücüne), bu evsaf (özellik) ve kabiliyetin zerki (aşılınması) mühimdir. Daimî ve müthiş bir cidal (mücadele) şeklinde tebarüz eden (beliren) hayat-ı akvamın felsefesi (milletlerin hayat felsefesi), müstakil ve mesud kalmak isteyen her millet için bu evsafı (özellik) kemâl-i şiddetle (büyük bir arzu ile) talep etmektedir." ³⁴

Atatürk'e göre Türk genci, "göreceği öğrenimin sınırı ne olursa olsun, ilk önce ve her şeyden önce", Türk milletinin bütünlüğüne, bağımsızlığına, millî geleneklerine yönelen tehlikelere karşı mücadele gereğini öğrenmelidir. Bunun için dayanacağı en önemli temel manevî unsurlardır. Manevî unsurlar arasında ise, vatan sevgisi, millet sevgisi, bayrak sevgisi, çalışmak, büyükleri sevmek, muhtaçlara yardım etmek vs. hususlar yer almaktadır. Bu konuda Atatürk şöyle seslenmiştir :

"Efendiler!

Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları tahsilin hudedu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin is-

³³ Hurşit Ertuğrul, A.g.m., s. 2.

³⁴ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, s. 20; Genelkurmay Başkanlığı, Atatürkçülük..., s. 162; Saim Sakaoglu, "Türk Gençliğinin Kültür Problemleri ve Atatürk", Atatürk Gençlik ve Kültür, Konya 1990, s. 19.

tiklâline, kendi benliğine, ananat-ı millîyesine (millî geleneklerine) düşman olan bütün anasır-la (unsurlarla) mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir (alkışlar). Beynelmilel vaziyet-i cihana göre, böyle bir cidalin istilzam eylediği anasır-ı ruhiye ile mücehhez (dünyada milletlerarası duruma göre, böylebir mücadelenin gerektirdiği manevi unsurlara sahip) olmayan ferdlere ve bu mahiyette ferdlere mürekkeb cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur." ³⁵

Atatürk'ü anlamak, O'nu yaşamak ve yaşatmak ancak O'nun işaret ettiği yolda, millî birlik ve beraberlik içinde yürümekle olur. Yıllar boyunca Atatürk'le Atatürkçülük, iç ve dış düşmanlarımız tarafından unutturulmak istenmiş, gerçek hedeflerinden saptırılmaya çalışılmıştır. Bunda başarılı oldukları ölçüde boşalan dimağlara, ülkemize ve milletimize büyük zarar veren yabancı ideolojileri yerleştirmek istemişlerdir. Bu acı deneyimleri görerek yaşamış olan gençlerimizin bugün her zamankinden daha çok tecrübeli ve daha bilinçli olarak geçmişten gerekli dersi almış olduklarına inanıyoruz. Gençlerimiz, Atatürk'ü anlayabildikleri ve O'nun düşünce sistemini bütün boyutlarıyla kavrayabildikleri oranda, her türlü bölücü ve yıkıcı akımlara karşı koyacak gücü kendilerinde bulacaklardır.

Gençlerimiz bugün, her zamankinden daha fazla, Atatürk'ün direktiflerini yerine getirmek mecburiyetindedirler. Çünkü Türk milletinin Millî Mücadele ve sonraki yıllarda büyük imkânsızlıkların üstesinden geldiğini ve çetışli engelleri aşarak makus talihini yenip başarıya ulaştığını her zaman hatırlamaları gereklidir. Türk gençliği, Türk hayatına, Türk istiklâline kasteden Mondros ve Sevr'in ağır hükümlerini de asla unutmamalıdır. Gençlik, Türk toplumunun tarihî, sosyo-kültürel, iktisadî, siyasî, hukukî gelişimi içinde, Atatürkçülük hareketinin yerini ve önemini belirlemelidir. Her türlü katı dogmalardan, modası geçmiş doktriner düşüncelerden ve yabancı ideolojilerden uzaklaşarak gerçek Atatürkçülük anlayışına sahip çıkmalıdır. ³⁶

Cumhuriyetimiz, Atatürk'le arkadaşlarının önderliğinde, Türk milletinin büyük çaba ve fedakârlıklarıyla kurulmuştur. Ama onu yükseltecek ve

³⁵ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. I, s. 246; Fethi Naci, "Eğitim, Öğretmenler ve Gençlik", Atatürk'ün Temel Görüşleri, 6. Baskı, İstanbul 1989, s. 98.

³⁶ Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 703.

devam ettirecek olanlar yeni nesillerdir. Bunlar, kendilerine bırakılan manevî emaneti, her türlü güçlük karşısında yılmadan sonsuza kadar yaşatmalı ve takip etmelidirler. Türk gençliği, Atatürk'ün yolunu izlemelidir. Böylece Türk gençleri, insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin en değerli örneği olacaklardır. Onun içindir ki, "yorulmadan Ulu Önderlerinin yolunu takip edeceklerine dair söz veren" Bursa'daki gençlere Atatürk, heyecanlı ve mutlu olarak şöyle seslenmiştir.

"Yorulmadan beni takip edeceğinizi söylüyorsunuz. Fakat arkadaşlar, yorulmadan ne demek? Yorulmamak olur mu? Elbette yorulacakız. Benim sizden istediğim şey, yorulmadan değil, yorulduğunuz zaman dahi durmadan yürümek, yorulduğunuz dakikalarda da dinlenmeden beni takip etmektir. Yorgunluk her insan, her mahluk için tabii bir halettir. Fakat insanda yorgunluğu yenecek manevî bir kuvvet vardır ki, işte bu kuvvet yorulanları, dinlendirmeden yürütür. Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Ben bu akşam buraya bunu size anlatmak için gelmiş bulunuyorum. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler, asla ve asla yorulmazlar. Türk gençliği gayeye, bizim idealimize durmadan yorulmadan yürüyecektir. Biz de bunu görmekte bahtiyar olacağız." ³⁷

İşte Atatürk gibi bir Ulu Öndere ve yüce Türk milletine böyle bir gençlik, böyle özverili bir gençliğe ve şerefli Türk milletine de Atatürk gibi büyük bir devlet adamı yaraşır.

"Maksat bizim yaşamamız değil, maksat milletin yaşamasıdır." diyen Atatürk, sadece Türklüğü yaşatmakla yetinmemiş, büyük bir inkılâpçı olarak ölüncüye kadar fikirleri uğruna mücadele etmiştir. O'nun ilkeleri ve inkılâpları sayesinde, Türklük gelecekte de yaşamasını devam ettirmek üzere yeni bir itici güce kavuşmuştur. Bu gücün temsilcileri ise, her dönemde Türk gençleri olacaklardır. Gençlerimiz, Atatürk'ü yaptıkları ile değerlendirdikçe, düşüncelerini ve ilkelerini anladıkça ve bunları uyguladıkça Atatürk'ün işaret ettiği gibi: "En medeni ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmek", "Millî kültürümüzü medenî milletlerin seviyesi üzerine çıkarmak" ³⁸ hedefine ulaşılacaktır.

37 Vehbi Tanfer, A.g.m., s. 704.

38 Cem'i Demiroğlu, A.g.m., s. 605-606.